

24.10.2023

HEDEGÅRD – NY STOR BEVILLING TIL FORSKNINGSPROJEKT

Museum Midtjylland har netop modtaget en generøs bevilling på 3.3 millioner fra Augustinus Fonden til et stort anlagt arkæologisk forskningsprojekt: 'Under pres'.

Museum Midtjyllands arkæologer har i mange år arbejdet sammen med kollegaer fra Museum Horsens og Moesgaard Museum om at realisere netop dette forskningsprojekt.

Med denne bevilling fra Augustinus Fonden bliver der i sommeren 2024 omsider sat gang i en udgravning ved Hedegård, som ligger lige på kanten af Skjern Ådal, syd for Ejstrupholm.

Nyere undersøgelser har kastet lys over, at der, udover en stor landsby fra lige omkring kr.f., også ligger en befæstning – muligvis en borg - i området. I slutningen af 80'erne blev der i området udgravet en gravplads, som viste sig at være en af Nordens mest spektakulære gravpladser fra jernalderen. Sammen med udenlandske specialister, studerende og forskere fra Københavns- og Aarhus universiteter og arkæologisk- og naturvidenskabelig afdeling på Moesgaard Museum skal Museum Midtjyllands arkæologer nu udgrave Hedegård på ny.

KRIG, DIPLOMATI & MAGT I JERNALDEREN

Projektet stiller skarpt på en kort periode af Danmarks oldtid, nemlig årtierne lige omkring Kr.f., og i den kommende udgravning skal det undersøges, hvordan krige, diplomati og magtarkitekturen udspillede sig på denne tid. Lige før Kr.f. begyndte der pludselig at komme våben med i gravene i Jylland – og vi oplever en række grave og bebyggelser, hvor man med ét, bryder med århundreders forholdsvis stilfærdig udvikling i bebyggelse og gravlæggelser. Pludselig bliver det relevant at udstille rigdom, alliancer og militærmagt i meget større grad.

Vi har set det på pladser omkring Herning ved f.eks. Rosenholmvej ved Tjørring og ved Ørregård hvor der sættes gang i jern- og fødevarerproduktion i stor skala, men

også ved storstilede rituelle handlinger som f.eks. ofringen af de mange døde krigere i mosen ved Alken Enge ved Mossø og store ofringer som Dejbjergvognen.

EN AF LANDETS RIGESTE GRAVPLADSER

Men ved Hedegård, lige over Skjern Ådal ser vi måske fænomenet i sin reneste form. Her tyder de geofysiske undersøgelser nemlig på, at der her findes en stor landsby, i hvis midte der ligger et palæ, en fyrstelig gård som tilsyneladende er omgivet af massive volde og grave. Så det er måske nærmere en "borg" eller et "kastel" end en "gård".

Lige ved siden af denne landsby ligger en af landets største og rigeste gravpladser, som netop udmærker sig ved at have en rigtig høj andel af våbengrave og enkelte ekstremt rige grave.

Ser vi ud over landets grænser har Romerne, i nøjagtig samme periode, besat Gallien, men de presser på og de fortsætter gradvist deres ekspansion op i området mellem Rhinen og Elben.

DEN KOMMENDE UDGRAVNING

Det er arkæologernes hypotese, at Midtjyderne i den grad har forholdt sig til denne massive, aggressive og aldeles overlegne militærmagts ambitioner, og at de dramatiske skift i det arkæologiske materiale er udtryk for at de netop har været "Under Pres".

Om hypotesen er korrekt, skal de nye udgravninger vise, men uanset udfaldet af dem, åbnes et vindue ind i de "førende" slægters dagligstue.

De kommende undersøgelser og udgravninger bliver enestående og berører problemstillinger som både er helt specifikke for jernalderen og vel også relevante for os alle sammen i dag.

Men først og fremmest er muligheden for at lave arkæologiske udgravninger ved Hedegård en drøm museerne har delt i mange år - og den oplevelse deles naturligvis gerne med alle. Der vil blive rig mulighed for at opleve udgravningen hen over næste sommer og se nogle af fundene.

MAJA THEODORAKI

Kommunikationsansvarlig

+45 91 89 69 10
mt@museummidtjylland.dk